

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ЗБІРНИК ТЕЗ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

з міжнародною участю

МОВНА ОСВІТА В СУЧАСНИХ ЗВО:

ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

(електронне видання)

6-7 березня 2020 року

Біла Церква

Міністерство освіти і науки України
Білоцерківський національний аграрний університет
Факультет права та лінгвістики
Кафедра славістичної філології, педагогіки та методики викладання
Czech University of Life Sciences Prague Deutsch-Ukrainische
Wissenschaftliche Gesellschaft e. V. in München (DUWG)
Ukrainian School in Tokyo “Dzerelce”;
Elementary School Teachers of Special Program “International
Understanding”
(Board of Education of Yokohama city)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра мовної підготовки
Навчально-наукового центру «Інститут біології та медицини»
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра мовної підготовки
1 Навчально-наукового інституту міжнародної освіти
Вінницький національний технічний університет
Кафедра іноземних мов
Запорізький державний медичний університет
Кафедра мовної підготовки
Сумський державний університет
Кафедра мовної підготовки іноземних громадян
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Кафедра української мови
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя
Кафедра української та іноземних мов

Мовна освіта в сучасних ЗВО: тенденції, виклики, перспективи: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 6-7 березня 2020 року. Біла Церква: БНАУ. 125 с.

Збірник містить матеріали виступів учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Мовна освіта в сучасних ЗВО: тенденції, виклики, перспективи», що присвячені висвітленню актуальних питань мовної освіти в сучасних ЗВО.

Автори несуть відповідальність за достовірність фактів, цитат, посилань на літературні джерела та вживання власних імен.

<https://science.btsau.edu.ua/>

БНАУ, 2020

ЗМІСТ

Агіна О.І. Можливості використання відеоматеріалів на заняттях з української мови як іноземної	7
Алексєєнко Т. Інтенсифіковане навчання професійного спілкування іноземних студентів медичних спеціальностей	9
Береговенко Н.С. Методика проектного навчання як один із видів організації самостійної роботи студентів.....	11
Блохин Д.Д. Заснування україністики в мюнхенському університеті імені Людвіга і Максимиліана професором Юрієм Бойком-Блохином та поширення її в інші німецькі університети.....	14
Бойчук О.А. Особливості формування граматичної компетенції під час вивчення української мови як іноземної серед англомовних студентів (початковий рівень).....	22
Будугай О.Д. Специфіка формування в іноземних студентів мовленнєвої компетенції на заняттях з українознавства (на прикладі теми «Видатні українські письменники»).....	25
Булава Н.Ю. Психолого-педагогічні засади самостійної роботи в методиці викладання української мови як іноземної.....	30
Валах Н.В. Діалогічне мовлення – основний вид мовленнєвої діяльності при вивченні української мови як іноземної	33
Василенко О.П., Колесов Є.І. Використання тестових завдань на заняттях з дисципліни «Українська мова як іноземна» у технічному ВНЗ	36
Векуа О.В. Використання художнього твору як один з етапів вивчення української мови як іноземної	41
Велика К.І. Структурні особливості двостороннього перекладу складних термінів аграрної лексики	44
Грищенко І.В. Стимул і мотивація вивчення української мови як чужоземної	47

Даниленко Л.В.	
Метод кейсу в професійному мовленні іноземних студентів спеціальності «стоматологія»	49
Демченко Н.С.	
Сучасні тенденції у викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням студентам-економістам	52
Дем'яненко О.О.	
Якісна мовна підготовка студентів негуманітарного ЗВО в контексті оновлення процедури акредитування освітніх програм	55
Єрко А.І.	
Особливості роботи над діалогічним мовленням на заняттях з української мови	59
Зозуля І.Є.	
Особливості дистанційного навчання української мови як іноземної	61
Карпенко С.Д.	
Формування комунікативних навичок під час вивчення української мови як іноземної	64
Косенко Ю.Г.	
Вивчення дієслів руху в українській мові як іноземній за допомогою онлайн-курсу «твій успіх»	68
Кушнір І.	
Мовноосвітня парадигма у сучасних українських ЗВО	70
Линчак І.М.	
Логопедичні чистомовки як засіб формування та корекції фонетичних навичок на занятті умі.....	74
Лісовий М.І., Білик Я.С.	
Країнознавчий і лінгвокраїнознавчий аспекти в системі навчання української мови як іноземної	77
Назаревич Л.Т.	
Робота з лінгвокраїнознавчими текстами на заняттях української мови як іноземної	80
Настіна О.І.	
Мова законодавства та посилення правової спроможності громадян: виклики сучасної юридичної практики	83
Німенко Н.А.	
Особливості застосування інноваційних технологій у процесі мовної підготовки іноземних громадян.....	85
Пилипак В.П.	
Комунікативний підхід у засвоєнні граматики під час вивчення української мови як іноземної	88

// Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2011. Вип. 6. С. 229-238.

4. Тохтар Г. І., Кулик А. П. Проблеми навчання іноземних громадян у ВНЗ України та шляхи їх вирішення // Сучасні технології підготовки фахівців в умовах подальшого розвитку вищої освіти України: Матеріали міжнар. наук-метод. конф. Харків: ХНАДУ, 2005. С. 314-316.

5. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Київ, 2002. 98 с.

УДК 378.147

ПИЛИПАК В.П.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД У ЗАСВОЄННІ ГРАМАТИКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

У статті наголошується на органічному поєднанні комунікативно-функціонального та мовно-системного підходів у вивченні української мови як іноземної. Розглядаються орієнтовні мовленнєві ситуації для засвоєння граматичних категорій, форм, конструкцій, граматичних класів слів під час вивчення української мови як іноземної, що сприятиме якісному формуванню комунікативної компетенції студентів. Розмовні теми та відповідні діалогічні мовні ситуації у визначеній концепції навчання української мови як іноземної зумовлюють введення відповідних граматичних компетенцій, що невимушено засвоюються іноземними студентами.

Ключові слова: комунікативний підхід, комунікативні компетенції, граматичні компетенції, принцип функціональності, мовленнєві ситуації.

Комунікативне навчання іноземної мови, як відомо, прийшло на зміну традиційному підходу, у якому перевага надавалася граматичній компетенції. Проте остання все таки є важливою складовою мовленнєвої та мовної компетенцій і формує у студентів оволодіння граматичними нормами української мови. Тому під час викладання української мови як іноземної постає потреба поєднати навчання вмінню спілкуватися українською та робити це граматично правильно.

Комунікативний підхід орієнтований на розвиток комунікативної компетенції, тому більшість часу на заняттях приділяється різноманітним розмовним практикам, які залучають слухачів до спілкування, тоді як на традиційних заняттях надається перевага розвитку граматичної компетенції, тому багато часу приділяється письмовим вправам, правопису, перекладам та переказам.

У рамках комунікативного підходу обов'язковими є принципи функціональності (граматичні конструкції та мовленнєві засоби подаються насамперед з точки зору їх практичного використання в мові) та контекстуальної обумовленості, або ситуативності (застосування мовленнєвих засобів відбуваються ситуативно, в межах певного контексту).

Комунікативно-функціональний підхід у засвоєнні граматичних форм та конструкцій студентами-іноземцями дає змогу краще зрозуміти роль виучуваних мовних засобів у досягненні комунікативної мети, зорієнтованої на вираження думки, спілкування. Власне засновники комунікативно-діяльнісного підходу, методисти й викладачі іноземних мов І. Зимня, Є. Пассов, О. Біляєв, І. Бім та інші розглядають комунікативно орієнтоване навчання як поєднання двох структурних компонентів: екстралінгвістичного (комунікативні наміри мовця і предметний зміст спілкування відповідно до ситуації) і лінгвістичного (мовний матеріал – фонетичний, граматичний, лексичний і мовленнєвий матеріал – зразки ситуативно і тематично обумовлених мовленнєвих висловлювань) [1; 4].

Сучасні практики навчання української як іноземної визначають роль граматики переважно як інтуїтивну, тобто, необхідну лише для правильної побудови речень. При цьому від студентів вимагається не механічне заучування граматичних правил, а інтуїтивне відчуття правильно побудованих фрагментів мовлення [5].

Відповідно до окреслення теоретичних засад погодження граматичних тем та основного у викладанні української мови як іноземної комунікативного підходу вважаємо за доцільне застосовувати різноманітні мовленнєві ситуації, діалоги, розмовні теми в поєднанні комунікативних завдань з мовно-системними граматичними компетенціями.

На початковому етапі знайомства зі студентами, з їх сім'ями та країнами упродовж створення діалогів «Познайомтеся між собою», «Розкажіть про себе та свою сім'ю», «Звідки Ви приїхали?» тощо можна почати введення в мовлення особових займенників (*я, ми, ти ви, він, вона, вони*).

Розмовно-тематична ситуація «Наша родина» удосконалить уміння студентів відмінювати особові та присвійні займенники в конструкціях типу: *У мене є сестра / брат; Її/його звать Ніколь / Ден; У тебе є бабуся / дідусь; У нас багато родичів; Мій дядько/моя тітка часто бувають у нас; Як звати твого брата?* тощо.

У цьому ж тематичному контексті доречно застосовувати в репліках мовленнєвих ситуацій дієслово *мати* в різних особах і числах: *Я маю велику родину; Вона має чоловіка; Вони мають 3 дітей* тощо.

Необхідність визначення за допомогою локативних конструкцій «у / в / на + іменник в місцевому відмінку» місця проживання студента в темах «Знайомство», «Моя Батьківщина» чи місця роботи / навчання родичів та друзів в темах «Хобі», «Мандрівки», «В університеті» дає змогу навчити правильно виражати обставини місця прийменниково-іменниковими конструкціями (*Я маю сестру. Вона живе в Гані. Зараз я в Україні; Хочу побувати в Європі; Мій друг працює на ринку / вчиться в університеті / на фірмі*).

Специфічним для відмінкової системи української мови й досить важким для засвоєння іноземними студентами є кличний відмінок. В опрацюванні теми «Професії» можна застосувати вправу з фото / репродукціями «Хто це? Де він / вона / вони працюють?», під час виконання якої студенти спочатку називають ім'я чи ім'я та по батькові людини в називному відмінку та її професію, а потім розігрують рольову ситуацію спілкування з представниками кожної професії, звертаючись до них (Зразок: *Це Іван Петрович. Він поліцейський. Він працює в дорожній поліції. – Іване Петровичу, ким Ви працюєте?*).

Зразки дієвідмінювання дієслів в теперішньому часі доречно буде засвоювати у темі «Хобі» на прикладі конструкцій *Що ти любиш / можеш? – Що вона / він любить / може? – Що вони люблять / можуть?* До того ж , заразом можна засвоїти конструкцію «*любиш / вмієш / подобається* тощо + інфінітив» (*ти любиш читати, мандрувати; я вмію / можу співати, танцювати; мені подобається грати у футбол, фахи*).

Поглиблюючи та ускладнюючи тему «Хобі» зі старшими курсами можна розширити граматичну компетенцію знанням конструкцій «*цікавитися* (чим?) + орудний відмінок іменника» (*Я цікавлюся фізикою, спортом, літературою*) та «*мене цікавить* (що?) + називний відмінок іменника» (*мене цікавить політика, живопис, футбол*).

Продовжувати засвоєння відмінків можна, вивчаючи теми «Овочі і фрукти», «Їжа, страви, напої». Наприклад, знахідний відмінок іменника в ролі прямого додатка досить функціональний в конструкціях типу *Я люблю їсти (що?) яблуко; Вона не любить їсти (що?) часник; Сандра любить готувати (що?) м'ясо; Віктор не їсть (що?) сир*.

Комунікативне викладання мови передбачає максимально доступне подання граматики з метою чіткого розуміння слухачами, яку саме конструкцію і чому слід вживати в тому чи іншому випадку. Це сприяє невимушеному засвоєнню граматичної системи мови, що вивчається як іноземна.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабій І. Комунікативно-діяльнісний підхід до вивчення рідної мови у професійно-технічних навчальних закладах URL: <http://lib.iitta.gov.ua/6510/1/%D0%9A%D0%94.doc.pdf>
2. Лепеха Т. В. Українська мова для іноземних студентів : навчальний посібник. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. 412 с.
3. Палінська О. Крок – 1 (рівень А 1-А 2). Українська мова як іноземна: книга для студента. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 104 с.
4. Пассов Е. И. Комунікативный метод обучения иноязычному говорению. М. : Просвещение, 1985. 223 с.
5. Тишковець М. Використання комунікативного методу вивчення української мови як іноземної у медичному ВНЗ. Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2013. Випуск 8. С. 40–48.

УДК 811.161.2'243:007

ПОГОРІЛА С.Г.

Білоцерківський національний аграрний університет

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Обґрунтовано актуальність даної теми та досліджено праці науковців, присвячені проблемі комунікативного підходу до вивчення української мови як іноземної. Розглядаються шляхи формування комунікативної компетентності іноземних студентів у процесі вивчення української мови як іноземної. Приділяється увага використанню комунікативних ситуацій та рольових ігор на початковому етапі вивчення української мови як іноземної в умовах довузівської підготовки. Основну увагу звернено на використання дієвих методів